

תענית אסתר, פורים (3)

טבע, לגלות את הטבע ולדעת שבעצם בכל הטבע מונחת העוצמה של הקשר והאהבה בין הקב"ה לבינינו. סביב נקודה זו סובב כל מעשה המגילה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פורים"

אם החרש תחרישי בעת הזאת (ד, יד)

מרדכי מזהיר את אסתר שלא תאמר, עכשיו זה לא הזמן, נמתין לזמן הנכון, משום שמחשבות מעין אלו יביאו לבסוף לכך ש"את ובית אביך תאבדו". הדבר מזכיר את מאמר חכמינו ז"ל: **"אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה"** (אבות ב, ה). אפשר להבין את דבריהם כהוראה: אל תאמר לכשאפנה אשנה, למה? שמא לא תפנה, יתכן שהקב"ה הוא דורש ממך דוקא את ה"לא תפנה", את לימוד התורה מתוך הדחק, כשליבך וראשך אינם פנויים ללימוד. על כך אמר פעם ה"חידושי הרי"ם" כתוב **"ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך"**, ומסבירים חז"ל (ברכות נד.): בכל לבבך, בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע, בכל נפשך, אפילו הוא נוטל את נפשך, ובכל מאודך, בכל ממונך. אומר החידושי הרי"ם: **"בכל לבבך"**, אפילו נוטל את לבבך, גם אם הקב"ה לוקח לך את הלב, אפילו בשעה שאתה לא מרגיש שום רגש לתפילה ואין בליבך שום רצון ללמוד, גם אז עליך לקיים את מצות אהבת ה' ולעשות את רצונו. המבחן האמיתי לאהבת ה' הוא לעשות רצונו גם כשהלב אינו נתון לכך.

מרדכי מוסיף לאסתר כי הכניעה למחשבה של **"לכשאפנה אשנה"** עלולה להביא לכך שלבסוף **"את ובית אביך תאבדו"**, שכן אדם עלול להעביר את כל ימיו בלא לעבוד את בוראו כראוי, מתוך המחשבה **"לכשאפנה אשנה"**. ימיו של אדם חולפים בציפיה לימים טובים יותר, ומכיון שתמיד יש מפריעים וסיבות שונות המונעות ממנו לעבוד את בוראו בלב פנוי מכל טירדות, הוא מכלה את כל ימיו לשוא, עד אשר יגיעו הימים אשר תאמר כי אין לי בהם חפץ.

ספר ומתוך האור "מגילת אסתר"

מזימת המן לבוא קודם תפילת ותיקין
ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו (ה, יד)

צריך להבין מדוע יעצו לו זרש ואוהביו שיבוא לפנות בוקר?

נראה לבאר שכוונתם היתה, שיבוא בבוקר עוד לפני שמרדכי התפלל תפילת ותיקין, שכידוע הפליגו חז"ל מאוד בתפילת ותיקין, והבטיחו, שאדם המתפלל ותיקין אינו ניזוק כל היום כולו (ברכות ט: ע"ש בתוס') וחזקיהו

להרבות בתפילה

למנצח על אילת השחר מזמור לדוד (תהילים כב, א)

כתב המהר"ל (בספרו "אור חדש" בהקדמה): הצדיקים כל זמן שמרבין בתפילות תפילתן נשמעת. הנס בימי המן היה בגלל שהשי"ת שמע תפילתן. ועל זה סובב כל המזמור של אילת השחר שיסד אותו דוד המלך על גאולה זו, ולא היה גאולה שהגיעו ישראל לצרה וזעקו אל השי"ת ושמע את תפילתן כמו זאת. לכן הגאולה הזאת נקראת אילת, כי קרן האילת יש לה פצולים מכאן ומכאן. כפי שאמרו בגמרא (יומא כט.): אמר ר' בנימין בר יפת אמר ר' אלעזר למה נמשלו תפילתן של צדיקים כ"אילת", לומר לך מה אילת זו כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות, אף צדיקים כל זמן שמרבין בתפילה תפילתן נשמעת.

ספר "אוצרות התורה" פורים

כשלא נענים בתפילה, העצה בטחון

אָלוּקִי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֹא תַעֲנֶה וְלֹא דוֹמְיָה לִי.... בָּךְ בָּטַחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטַחוּ וַתִּפְלֹטֵמוּ (תהילים כב, ג, ה)

פירש בספר **"נתיבות שלום"**: כאשר אדם רואה שהוא קורא יומם וליילה ולא נענה, העצה לישועה היא הבטחון בה'. וזה שאמרה אסתר **"אָלוּקִי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֹא תַעֲנֶה וְלֹא דוֹמְיָה לִי"**, מה העצה באותה שעה כמו שעשו אבותינו: **"בָּךְ בָּטַחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטַחוּ וַתִּפְלֹטֵמוּ"**. כמו כן מצאנו אצל בני ישראל בקריעת ים סוף כשעמדו ליד הים, אמר לו הקב"ה למשה: **"מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו"**, באותה שעה היה קטרוג גדול, הללו עבדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ואינם ראויים ישראל שיקבל ה' את צעקתם, מה העצה? באותה שעה אמר הקב"ה למשה **"דבר אל בני ישראל ויסעו"**, שיקפצו לים מתוך בטחון גמור בה' שיבקע להם את הים, ואין דבר שעומד נגד הבטחון. וזה עצה נפלאה, בכל הזמנין, כאשר אדם נמצא במצב של קשיים כקריעת ים סוף, ורואה שהוא בבחינת **"אָלוּקִי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֹא תַעֲנֶה"**, שיחזיק בבטחון גמור בה', ויזכה אז לבחינת קריעת ים סוף.

ספר "אוצרות התורה" פורים

פורים:

מגילה, מלשון גילוי

בפורים ישנם ארבע מצוות. המצוה הראשונה היא קריאת המגילה. **"מגילה"** היינו מלשון **"מגלה"**, גלוי. בכל המועדים אנו למדים מהי יהדות, מהם המצוות, ואנו מתעלים מעל הטבע, אך חג פורים שונה במהותו, חג פורים מלמד אותנו להגדיר את המציאות הנקראת

הלכה: 'לבסומי בפוריא' האם הוא ביינ דווקא או אפילו בשאר משקים המשכרים.

כתב השו"ע (סימן תרצה ס"ב): חייב אינש לבסומי בפוריא וכו'. **בפסקי תשובות** (אות ג) כתב: מסתימת לשון השו"ע ונושאי כליו משמע שהחיוב לבסומי הוא לאו דווקא ביינ אלא ה"ה בכל משקה המשכר, אמנם **ברש"י** (מגילה ז') כתב "ביין" וכן **ברמב"ם** (פ"ב מהלכות מכילה הט"ו) כתב: ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרותו, וכן **ברוקח וברדב"ז** מוזכר יין, ונראה כי אכן יש ענין ביינ דווקא כי כמה ניסים שנעשו בימי אחרורושו היו ע"י משתה יין, ולכן אף כי מדינא סתימת הפוסקים הוא שאין צריך דווקא יין, מ"מ כדאי הם הראשונים הנ"ל ולדקדק ביינ דווקא, ועכ"פ עיקר המשתה יקבע על יין ויוכל להוסיף שאר משקין המשכרים אם נהנה מהם. **פסקי תשובות חלק ו'**

פתגם: אין דבר שמקיים אהבת רעים, יותר מהכרת הטוב.
ספר "שמחלה"

חקירה: פורים

היום טוב חל על היום, חפצא, או על האדם, גברא (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה פורים. וע"ע איסורים התלויים בזמן)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור:

יהיו בני ביתך עניים

בין ביתו של אחד מגדולי הצדיקים התלונן לפניו: מאות חסידים נושעו בזכות תפילותיך ופרנסתם מצויה להם ברווח, ואילו אנחנו שרויים בעוני ובמחסור. חייך הצדיק והשיב: הרי שנינו במפורש בפרקי אבות: ויהיו עניים בני ביתך.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קיד)

פורים שמח !

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים, ויקטור חי בן יקוטה, שמחה ג'וזת בת אליז. זרע של קיימה לרינה בת זהרה אנריאת.
גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

המלך, שחז"ל אמרו עליו כי ביקש הקב"ה לעשותו משיח, לא מצא זכות להזכיר מכל מעשיו הטובים רק שהיה מתפלל ותיקין. **ורב בורנא** שזכה פעם אחת להתפלל כותיקין עם סמיכת גאולה לתפילה לא הפסיק פיו משמחה כל היום, בידוע גודל המצוה והשכר בזה. וחדידוש עצום כתב **רבי יונתן אייבשיץ** (בפירוש על איכה), שתפילת ותיקין מוכחת להתקבל, ואילו היו מתפללים ותיקין ביום חורבן הבית לא היה יכול להחרב בית המקדש, ולכן כתיב "סכותה בענן לך מעבור תפילה", כלומר, שהקב"ה סיכך בענן שלא ידעו מתי הנץ החמה, ובאותו יום לא התפללו בדיוק בנץ אלא עברו את הזמן, ולכן נחרב הבית. וזה אשר זממו הרשעים האלו, שילך המן עוד קודם שיתפלל מרדכי ויזכה שלא ינזק כל אותו היום ולא תוכל עליו.

ספר אוצרות התורה "פורים"

בין "שאלתי" ל"בקשתי"

ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי (ג, ד)

מה בין "שאלתי" לבין "בקשתי", ומדוע נקטה אסתר לשון שאלה בהתייחסה לנפשה, בעוד לגבי עמה נקטה לשון בקשה? יש לומר: כאשר אדם אומר לחבירו כי היה מעוניין לקבל ממנו דבר מה, הרי ניתן לומר כי הוא מבקש מחבירו דבר, ולחילופין אפשר לומר שהוא שואל מחבירו דבר.

ויש הבדל בין שתי הלשונות: ההגדרה "שאלה" מתאימה לאדם השואל מחבירו הלואה קטנה או טובה כלשהי, ואומר לו: אם תעשה עימי את הטובה שביקשתיך, הרי מה טוב ותבוא עליך ברכה, וגם אם לא תמלא את שאלתי, משום שלא תוכל או אף אם לא תרצה לקיימה, גם כן טוב.

אולם ההגדרה "בקשה", היא כאשר אדם מבקש מחבירו שיציל אותו מאסון כלשהו, או שילווה לו סכום כסף שיציל אותו ממיתה וכיליון. כאשר ב"בקשה" המדובר, הרי המבקש לא יעזוב אותו, אלא יפציר בו בבכיות ובדמעות שימלא את בקשתו. ואם כן, זה מה שמתכוונת אסתר לומר כאן למלך אחשוורוש. "נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי", כלומר: לגבי נפשי, אין זה אלא "שאלה", אם תרצה להציל את נפשי וחיי ממיתה ואת נשמת מחרפה ואבדון, הרי תבוא עליך ברכה. ואם לא תרצה להצילני, גם כן אקבל זאת, כי נכונה אני להקריב את נפשי וכבודי על מזבח עם ישראל, אולם לגבי עמי, הרי זה "בקשה", שאותה אבקש ממך להציל את עם ישראל מכליון ואבדון, ואם לא תמלא את בקשתי, אזי לא אעזוב אותך ולא אניח לך לתת לכלות את עמי.

ספר כמוצא שלל רב "פורים" בשם הגאון רבי מעסקין

